

Per què Catalunya continua atrapada a la “vall de la mort” de la innovació?

Al país no li falta recerca, li falta convertir la recerca en economia

OPINIÓ

Emilio Palomares i Xavier López

A Catalunya ens agrada explicar que som un país de talent. I ho som. Tenim científics brillants, centres punters, hospitals de referència, xarxes com Icrea i els iCerca que han situat el país al mapa europeu. Les xifres de publicacions, d'assoliment de finançament competitiu del Consell Europeu de Recerca –les ERC– i d'impacte ens avalen. Fins aquí, orgull legítim.

Però hi ha una veritat incòmoda que rarament verbalitzem en públic: no ens falta recerca, ens falta convertir aquesta recerca en economia. Cada any es generen centenars de patents, però només al voltant d'un 15% es llicencien. Els *spin-offs* neixen amb entusiasme, però molts viuen amb respiració assistida. Els ingressos per propietat industrial són minsos si els comparem amb el volum de coneixement produït. Mentrestant, universitats com la belga KU Leuven transformen la recerca en centenars de milions d'euros anuals en llicències i col·laboracions industrials.

No és un problema d'intel·ligència científica. És un problema de canal, d'incentius i d'escala. I aquí rau la paradoxa: investiguem molt, industrialitzem poc. Crear empreses no és, necessàriament, crear indústria.

Els països que ens passen al davant comparteixen una característica estructural: el sector privat lidera la inversió en R+D. A Bèlgica o Suècia, més del 60% de la despesa en recerca prové d'empreses. A Espanya ens movem a la franja baixa europea. Si les empreses no compren innovació, la innovació no es produeix en forma de producte. I si no hi ha producte, no hi ha PIB tecnològic. El nostre teixit empresarial és majoritàriament pime, sovint amb recursos limitats i poca capacitat per assumir risc tecnològic profund. La universitat genera coneixement, però el mercat no sempre està preparat per absorbir-lo. El resultat és un ecosistema dependent de convocatòries anuals, pensat amb la lògica de la funció pública, no amb la del mercat global.

Tot això ens porta a la famosa “vall de la mort”: aquell espai entre el laboratori i el mercat on les bones idees s'esgoten, no per manca de qualitat, sinó per manca de travessa.

Què necessita la innovació real? Proves de concepte sòlides, prototips fun-

Laboratori d'Hipra Biotech Services.

cionals, validacions regulatòries, planes pilot, projectes plurianuals que no s'acabin just quan comencen a madurar. Equips professionals que entenguin tant el llenguatge del laboratori com el de la indústria. I sí, diners. Però sobretot compromís polític sostingut més enllà d'un cicle electoral. I aquí és on sovint ensopeguem: massa programes petits. Massa convocatòries d'un o dos anys. Massa burocràcia. Massa retallades intermitents. Massa inestabilitat. La innovació no floreix en un ecosistema dissenyat per minimitzar el risc.

Els països que han fet el salt no han creat un projecte pilot més. Han convertit la transferència en infraestructura de país. Han professionalitzat el procés: tècnics de les oficines de transferència potents, *product managers* tecnològics, *entrepreneurs-in-residence*. Han legislat per accelerar, no per

frenar: *sandboxes* regulatoris, compra pública innovadora real, flexibilitat contractual. Han concentrat massa crítica en clústers especialitzats. I, sobretot, han creat mercat. Sense demanda, la recerca no surt del laboratori.

Fa poc celebràvem els 25 anys d'Icrea, un èxit col·lectiu indiscutible. Hem sabut atraure talent. Hem construït excel·lència científica. El que no

hem fet amb la mateixa determinació és convertir aquesta excel·lència en economia productiva.

Què implicaria un veritable pacte de país? Programes de cinc o deu anys per a prototipatge i validació. Flexibilitat àgil en la contractació tecnològica. Avaluacions acadèmiques que valorin de debò la transferència, no només els papers. Instruments perquè les pimes puguin comprar tecnologia sense arruïnar-se. Fiscalitat que incentivi la col·laboració re-

al. Compra pública que generi mercat i referències internacionals.

I potser també un canvi cultural: mesurar menys quantitat i més qualitat. Menys comptar *spin-offs* i més preguntar-nos si facturen, si exporten, si creen ocupació qualificada i si competeixen globalment.

Catalunya sempre necessitarà excel·lència científica. Però també necessita convertir-la en indústria. Sense aquest pas, continuarem sent el país que investiga molt però transforma poc. El país que acumula patents però només en llicència una minoria. El país de les grans idees que no arriben mai al mercat.

La bona notícia és que no cal un miracle tecnològic. Cal una decisió. Una decisió política sostinguda. Una decisió de país. I, aquesta vegada, no podem permetre'ns ajornar-la.

Els països que ens passen al davant comparteixen el fet que la R+D la lidera el sector privat